

Voorjaar 2020 zullen we ons nog wel een tijdje heugen. Na een boterzachte winter stonden we te trappelen om lekker broedvogels te gaan tellen, maar toen...pandemie, maandenlange droogte en vervolgens lokaal wateroverlast. Gelukkig viel er het nodige te genieten.

Broedvogels tellen in lockdown-tijden

De uitbraak van het Corona-virus (Covid-19) zette de wereld behoorlijk op zijn kop. In veel landen werd een strenge lockdown ingesteld, waarbij burgers verplicht werden zo veel mogelijk thuis te blijven. Het leidde bijvoorbeeld in Engeland tot een oproep van de BTO, onze zusterorganisatie, aan vogelaars om niet deel te nemen aan de telprojecten. Zover kwam het niet in Nederland. In samenspraak met overheid en terreinbeheerders kon Sovon de tellers geruststellen. Tellingen waren bijna overal mogelijk, mits men zich zou houden aan de officiële adviezen (afstand houden, alleen of hooguit met twee personen tellen, geen gebruikmaken van openbaar vervoer, enzovoort). Het lijkt erop dat een groot deel van de broedvogeltellingen in ons land 'gewoon' is uitgevoerd en er dus geen gat in de monitoringreeks zal vallen.

Droogte en branden

Na een kletsnatte februari, waarin de grondwaterstanden eindelijk herstelden van de langdurige droogte in het vorige jaar, zette opnieuw een kurkdroge periode in. Dat was slecht nieuws voor onder meer

weidevogels en het ziet er naar uit dat de steltlopers onder hen veel moeite hadden om jongen groot te krijgen. De droogte had ook natuurbranden tot gevolg, waaronder een kolossale vuurzee in de Deurnese Peel. Naar verluidt zou driekwart van het 1000 ha omvattende hoogveengebied zijn aangetast. Het is een belangrijk gebied voor onder meer Nachtzwaluw (20 territoria), Blauwborst (95), Sprinkhaanzanger (45) en Wielewaal (17) (getallen uit 2018).

Reigers en roeken

Van de vroeg broedende kolonievogels zijn al veel tellingen binnen. Roeken lijken hun dalende lijn van de laatste jaren voort te zetten, afgaande op de ruim 550 reeds getelde kolonies die met vorig jaar kunnen worden vergeleken. Het ziet er naar uit dat ze een verlies van rond 5% boekten, met nu ook afnames in Friesland, de enige provincie die tot nu toe de dans ontsprong.

Beter deden Blauwe Reigers het. De ca. 260 reeds ingeleverde kolonies kenden een toename van 9%, met de meest gunstige cijfers in Limburg, Friesland en Utrecht, en de minst gunstige resultaten in Zuid-Holland.

Grauwe Klauwier in de plus?
Foto: Hans Schekkerman

Mezensterfte

Sterfte onder Kool- en Pimpelmezen haalde enkele malen het nieuws. Eind mei bleken er nogal wat Pimpelmezen dood te gaan aan longontsteking veroorzaakt door de *Suttonella ornithocola*-bacterie, bekend van o.a. een uitbraak in Duitsland in 2018. Rond dezelfde tijd werden ook veel dode bijna vliegvlugge jonge mezen in nestkasten gemeld. Een rondvraag onder onderzoekers leverde echter een genuanceerd beeld op, van opvallende sterfte tot een normaal of zelfs goed broedsucces. Vermoedens dat het gebruik van bestrijdingsmiddelen tegen buxusmotten in het spel is werden tot nu toe niet bevestigd door onderzoek.

Valse start?

Het leek een goed seizoen voor Kwartelkoningen te worden. Ze kwamen aan vanaf 26 april, bijzonder vroeg voor deze soort, en begin juni waren er rond 30 roepplekken bekend. Er waren ook waarnemingen buiten de 'bekende' gebieden, zoals bij Amsterdam en op Texel. Daarna stokte de hoopvolle ontwikkeling en zoals het er half juni naar uitziet, wordt het opnieuw een nogal mager jaar voor deze soort.

(Enkele) zomervogels in de plus

Het is lastig om eerste indrukken naar waarde te schatten. Waar de een het over een prima fluitjaar heeft, kijkt de ander je glazig aan. Enkele soorten komen echter in menig gesprek bovendien, zoals Nachtzwaluw, Gekraagde Roodstaart en Grauwe Klauwier. Opvallend is ook het aantal meldingen van Draaihalzen, niet alleen in bolwerken als Zuidwest-Drenthe (28; Arend van Dijk) maar ook bezuiden de Grote Rivieren, waar ze toch heel schaars zijn tegenwoordig.

Uit het oosten

Vanaf 24 mei doken enkele tientallen zingende Struikrietzangers op; sommige waren half juni nog aanwezig. Dit optreden vormde onderdeel van een internationaal fenomeen dat ook in Duitsland (vanaf 22 mei) en Engeland (vanaf 23 mei 'unprecedented influx') is vastgesteld. Een oostelijke soort die zijn broedgebied uitbreidde tot in Finland en het Oostzeegebied. In 1998 nestelde een mengpaar Struikrietzanger x Bosrietzanger succesvol bij Utrecht, dus wie weet...

● Fred Hastings